

EL GIRONÈS *dani vivern*

Alt voltatge | Amb el Girona a primera, amb un increment del turisme que fins i tot ha creat oposició, i amb una tardor, ara sí, políticament roent, la dinàmica ciutadana d'anar fent i d'anar-se adaptant a tot s'ha trasbalsat. Com l'Onyar, que a la tardor té dies esbojarrats, els gironins i la resta de ciutadans de Catalunya estem a veure-les venir per totes bandes. Són dies densos, de tot o res, en què l'angoixa i l'esperança es barallen, en què cauen cares i es mostren els veritables rostres. Tot es fa en funció de la incertesa i de la il·lusió de molts, i de la reacció més o menys continguda d'altres en uns moments en què quasi tot està fet i quasi tot és possible en la metamorfosi del país.

Després de l'eclosió violenta de l'1-O, hi ha una llum ja inamovible entre tanta boira política i social: és l'actitud valenta i digna de la ciutadania contra una força cega, injusta i injustificable. Els noms d'Aiguaviva i Sant Julià de Ramis restaran a la memòria col·lectiva de tothom, juntament amb els llocs de Girona ciutat on la gent va defensar-se amb raons contra forces. Les escoles i els col·legis *versus* quarters i casernes.

Bertrana amb figures | En clau cultural, cal deixar constància de la publicació feta per Edicions de la Ela Geminada de la versió de *Josafat* en alemany publicada l'any 1918 per la casa Georg Müller Verlag, de Munic. Va ser il·lustrada per l'artista austríac Alfred Kubin. Els vint-i-dos gravats d'aquest artista han estat incorporats a la nova edició de la novel·la, emmarcada en els actes de l'Any Bertrana. Els treballs de Kubin per a aquesta obra havien passat desapercebuts fins ara, i per aquelles bones conjuncions que es donen a vegades s'han pogut conèixer en coincidència amb l'efemèride. Per cert, que el Premi Prudenci Bertrana ha complert cinquanta anys.

Art de casa i per a casa | Els que tenim una edat i no hem apreciat mai gaire el denominat *art urbà* ens hauriem d'anar acostumant a aquesta modalitat de creació plàstica. Diu que

Foto: J.M. Oliveras

>> *Agressions de la policia espanyola contra els votants durant el referèndum de l'1-O a l'Escola Verd de Girona.*

s'ha aprovat pintar tres grans parets del nucli urbà fins ara anodines (entre les quals hi ha la façana sud d'un dels *bolets* del carrer de Caterina Albert, i que fa uns 300 m²) per convertir-les en uns murals de grans dimensions. La proposta posarà a prova l'enginy i la imaginació dels artistes, perquè una cosa és fer un grafit a peu de carrer i l'altra, una pintura colossal. I compromesa: si no és del gust del públic, sortiran crítiques per totes bandes. Fins que, com sol passar, el personal s'hi acostumi.

I una altra celebració cultural també emmarcada en les arts plàstiques ens acompanyarà fins a l'hivern. El pintor i escultor Domènec Fita, amb noranta anys complerts fa poc, serà el protagonista d'un seguit de mostres i actes diversos sobre la seva obra, extensa i apreciada, i sobre la seva trajectòria creativa i didàctica. Per molts anys!

EL PLA DE L'ESTANY *xavi xargay*

Vilarrubias a Perpinyà | L'abril del 2005, Rigau Editors va publicar, dins la magnífica col·lecció «Fotògrafs Banyolins» (que encara continua), el llibre *Rafael Vilarrubias, un reporter d'avantguarda*. En el llibre es pot comprovar com Vilarrubias va documentar gràficament la vida de rereguarda banyolina. Va fotografiar el dia a dia

dels banyolins, els aiguats del 1932, les manifestacions (encara impacta l'actualitat de la foto de la portada: la del febrer de 1936 en què es llegeix la pancarta «La gent d'ordre som nosaltres»), la feina al camp, els nens refugiats... I també, la immediata postguerra: la presa del possessió de l'alcalde Boix, la vinguda de la mare de Déu de Fàtima, la festa de l'aniversari de la *liberació de Bañolas* cada 7 de febrer... El fons Vilarrubias el gestiona el Centre de la Imatge de la Diputació de Girona, INSPA, des de l'any 2006. Ara, amb el títol «Fotoperiodisme a la rereguarda (1936-1939): Rafael Vilarrubias» se n'exposen al Festival Off de Perpinyà, coincidint amb el festival mundial de fotoperiodisme Visa pour l'Image, les imatges més representatives sobre la vida i el treball a la rereguarda catalana durant la Guerra Civil espanyola, publicades al suplement del diari *La Vanguardia* «Notas gráficas».

Dues morts | Josep Pla afirmava que «tots els capellans venien de cap a Banyoles». Banyoles ha estat una ciutat capellanesca, però d'aquells temps en van quedar pocs, alguns molt apreciats per tothom. Mossèn Pere Bach era un d'ells: pilar bàsic del moviment escolta banyolí, professor de l'institut Pere Alsius, rector de diverses parròquies pladestanyenques, reconegut pel seu important paper en la custòdia del patrimoni artístic del monestir i, com a tal, mediàtic a causa del robatori de l'arqueta de sant Martirià. Poc després de la seva mort ens vàrem

assabentar de la defunció de la missionera Rosa Dilmé i Brugada, que ha estat quaranta-tres anys treballant a Ruanda. L'Ajuntament de Banyoles li havia atorgat el premi Banyolí de l'Any a la millor iniciativa social el 2016, i a Mossèn Pere, la Medalla d'Or de la ciutat el 2014.

LA SELVA

joan domènech

Clascar, entre dues Santes Colomes

| Santa Coloma de Farners és terra de sants i de savis, segons diu la tradició. Un d'aquests és, sens dubte, Mn. Frederic Clascar i Sanou, nascut a la capital de la Selva el 6 de setembre de 1873, ordenat sacerdot a Barcelona el 1899 i mort a la mateixa Ciutat Comtal el 21 de febrer de 1919, després d'haver viscut o exercit el ministeri en diverses poblacions catalanes. Clascar fou un liturgista reformador i un bibliista que tingué el mèrit de traduir directament del text original (la qual cosa li valgué alguna crítica dels defensors de la versió oficial de la Vulgata), i va publicar el *Gènesi* (1915), el *Càntic dels càntics*, de Salomó (1918), i, pòstumament, l'*Èxode* (1925). El 1911 va ser membre fundador de l'Institut d'Estudis Catalans i va contribuir en els primers textos normatius de la institució. Clascar va viure un temps, durant la infància i l'adolescència, a Santa Coloma de Queralt, i aquest estiu les dues ciutats que comparteixen el nom l'han honorat conjuntament amb la col·locació de sengles plaques commemoratives: a Santa Coloma de Queralt, a la casa on va viure, i a Santa Coloma de Farners, al costat de l'església parroquial. També s'han fet actes divulgatius de la seva vida i la seva obra.

De Maçanet a Blanes | Maçanet de la Selva és una població on les inquietuds culturals tenen una forta presència, encara que això sigui una sorpresa per a alguns. De vegades hem parlat del Taller d'Història, que ha organitzat moltes activitats. Ara ens toca parlar de l'Editorial Gregal, iniciada tímidament al voltant dels Premis Puigmarí, però

ja independitzada i llançada amb molta força en el camp de la publicació d'obres molt diverses: narrativa, poesia, història, i un llarg etcètera. Fa poc ha tret una nova col·lecció que té un indubtable atractiu. Es tracta d'un seguit de monografies de poblacions vistes amb una atenció particular. Acaben d'aparèixer *Maçanet de la Selva vist de prop* i *Blanes vist de prop*. Segons els mateixos responsables, cadascun d'aquests llibres «ha estat escrit amb la curiositat de qui vol explicar-ne amb detall la història, la geografia, les tradicions i la manera de viure». Però, possiblement, la seva singularitat rau en una incursió al món, diguem-ne, més privat, amb la divulgació de relats d'empreses i associacions explicats en primera persona, que constitueixen un valuós complement informatiu. Hi ha, també, una gran quantitat d'il·lustracions, tant antigues com actuals, que ajuden a apropar cadascuna de les poblacions al lector, d'una manera especial.

Lloret i la sardana | Entre l'any passat i aquest, la vila marinera ha commemorat diverses efemèrides entorn de la sardana. Pel maig va tenir lloc el 50è Aplec de la Sardana, enguany la Nova Ràdio Lloret ha celebrat els vint-i-cinc anys d'emissió del seu programa dedicat a la dansa, i l'any passat les audicions dels dissabtes d'estiu a la nit van assolir

la norantena edició i enguany han iniciat la nova dècada de camí cap al centenari. Per tot això, s'està treballant en un llibre dedicat a la història de la sardana a Lloret, que sortirà aviat i que pretén reflectir dades importants descobertes recentment, com ara que el 1885 ja existia a la vila una cobla local amb tots els ets i uts que tocava sardanes llargues.

LA CERDANYA

sandra adam

Josep Bosom, escolapi i fotògraf

| Aquest darrer agost es va inaugurar a la sala Sebastià Bosom, de l'Arxiu Comarcal de la Cerdanya, l'exposició de fotografies «Josep Bosom, escolapi i fotògraf».

Josep Bosom i Soler va néixer l'any 1910 a Guils. Fou pare escolapi i afecionat a la fotografia des de ben jove. En morir, l'any 1997, el fons fotogràfic que havia anat acumulant al llarg de la seva vida va quedar en mans de l'Escola Pia de Catalunya. Després de molts anys de negociacions, l'any 2014, l'Escola Pia va cedir un total de 8.973 negatius a l'Arxiu Comarcal de la Cerdanya (ACCE).

L'exposició dedicada a Josep Bosom és el punt final de més de tres anys de feina per digitalitzar i descriu-

>> Una de les imatges de l'exposició dedicada a Josep Bosom.

